

SANAYİDE GELİŞMELER VE İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Pınar KAYNAK, Misafir Araştırmacı

Ozan Acar, Misafir Araştırmacı

Mustafa Enes Kaya, Yardımcı Araştırmacı

Yönetici Özeti

TÜİK, Temmuz 2014 işsizlik oranını %9,8 olarak açıklamıştır. İşsiz sayısı Haziran dönemine göre %8 artarak 2 milyon 867 bin kişi olurken; işgücü ufak bir artışla 29 milyon 276 bin kişiye ulaşmıştır. İşgücüne katılım oranı (İKO), bir önceki aya göre sabit kalarak %51,3 olarak açıklanmıştır. Bu oran, geçen yılın aynı dönemine göre ise 2,2 puanlık bir artışa işaret etmektedir. Sanayi istihdamında yıllık bazda toplam 97 bin kişilik artış görülürken, Haziran ayına göre 89 bin kişilik bir düşüş gerçekleşmiştir. Geçtiğimiz aydan itibaren düzenli olarak yayınlanmaya başlanan SPM tahminlerine göre Ağustos ayında işsizlik oranının daha büyük bir artış göstererek %10,3 olması beklenirken, tarım dışı işsizlik oranının %12,6, istihdam oranının ise %45,8 olarak gerçekleşmesi tahmin edilmektedir. İşgücüne katılım oranının ise azalarak %51 seviyesine gerilemesi ve sanayi istihdamının 5 milyon 200 bin kişi olması beklenmektedir.

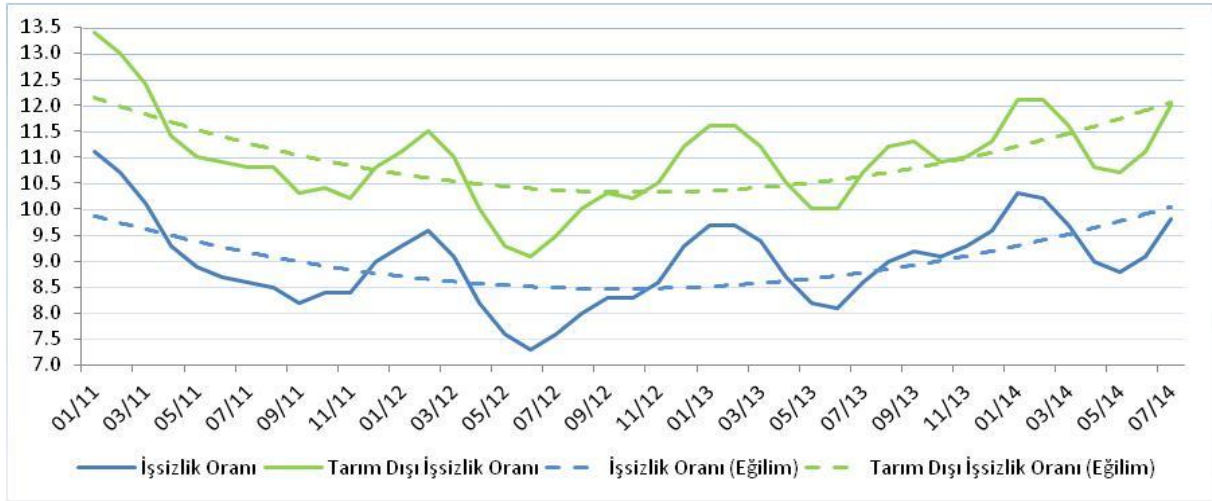
GÖSTERGE	Temmuz (2013)	Haziran (2014)	Temmuz (2014)	Değişim (Aylık)	Değişim (Yıllık)
İşsizlik oranı	%8,6	%9,1	%9,8	%0,7 ↑	%1,2 ↑
MA-İşsizlik oranı	%9,2	%10,0	%10,4	%0,4 ↑	%1,2 ↑
Tarım dışı işsizlik oranı	%10,7	%11,1	%12,0	%0,9 ↑	%1,3 ↑
MA-Tarım dışı işsizlik oranı	%11,1	%12,0	%12,5	%0,5 ↑	%1,4 ↑
İşgücü	27 518	29 240	29 276	%0,1 ↑	%6,4 ↑
MA-İşgücü	27 091	28 730	28 792	%0,2 ↑	%6,3 ↑
İşsiz	2 370	2 654	2 867	%8,0 ↑	%21,0 ↑
MA-İşsiz	2 487	2 866	3 001	%4,7 ↑	%20,7 ↑
İşgücüne katılım oranı	%49,1	%51,3	%51,3	%0,0 →	%2,2 ↑
MA-İşgücüne katılım oranı	%48,4	%50,5	%50,5	%0,0 →	%2,1 ↑
İstihdam	25 148	26 586	26 410	%0,7 ↓	%5,0 ↑
MA-İstihdam	24 604	25 863	25 791	%0,3 ↓	%4,8 ↑
Tarım	5 698	5 937	5 914	%0,4 ↓	%3,8 ↑
Sanayi	5 146	5 332	5 243	%1,7 ↓	%1,9 ↑
İnşaat	1 847	1 958	1 915	%2,2 ↓	%3,7 ↑
Hizmet	12 457	13 360	13 338	%0,2 ↓	%7,1 ↑

İşsizlik

Hem genel hem de tarım dışı işsizlik oranı yükselmeye devam etmektedir.

TÜİK, Temmuz 2014 genel işsizlik oranını %9,8 olarak açıklamıştır. Bu oran, Haziran ayı işsizlik rakamına göre 0,7 puanlık bir artış göstermektedir. Bir önceki yılın aynı ayına göre ise 1,2 puanlık bir artış söz konusudur. Geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre işsiz sayısında ise %21'lik bir artış meydana gelmiştir. Ancak özellikle geçen yılın aynı dönemine göre gözlenen büyük artışların, TÜİK Hanehalkı İşgücü anketindeki yöntem değişikliğine bağlı tanımsal artışlar olduğu düşünülmektedir. Temmuz 2013'de %10,7 olan tarım dışı işsizlik oranı ise 1,3 puan artarak %12 olmuştur. Genel işsizlik oranı, tarım dışı işsizlik oranı ve eğilimler Şekil 1'de gösterilmiştir. Her iki işsizlik oranında da Kasım 2012'den bu yana süregelen artış eğilimi devam etmektedir.

Şekil 1: Genel ve Tarım Dışı İşsizlik Oranları

Kaynak: TÜİK

Mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı ise bir önceki döneme göre 0,4 puan, geçen yılın aynı ayına göre ise 1,2 puan artarak %10,4 olarak gerçekleşmiştir. Mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranı ise geçen döneme göre 0,5 puanlık, bir önceki yılın aynı dönemine göre 1,4 puanlık bir artış sergileyerek %12,5 seviyesine ulaşmıştır.

İşgücü

İşgücü, Haziran dönemine göre marjinal bir oranda artmış ve 29 milyon 279 bin kişiye ulaşmıştır. Geçen yılın aynı dönemine göre ise %6,4 oranında artmıştır. Bu da 1 milyon 758 bin kişinin daha işgücüne katıldığını göstermektedir. Mevsim etkilerinden arındırılmış işgücü, bir önceki aya göre 62 bin kişi artarak 28 milyon 792 bin kişiye çıkmıştır. Bu da bir önceki aya göre %0,2'lik bir artış, geçen yılın aynı dönemine göre ise %6,3 oranında bir genişleme olduğu anlamına gelmektedir.

İşgücüne Katılım Oranı

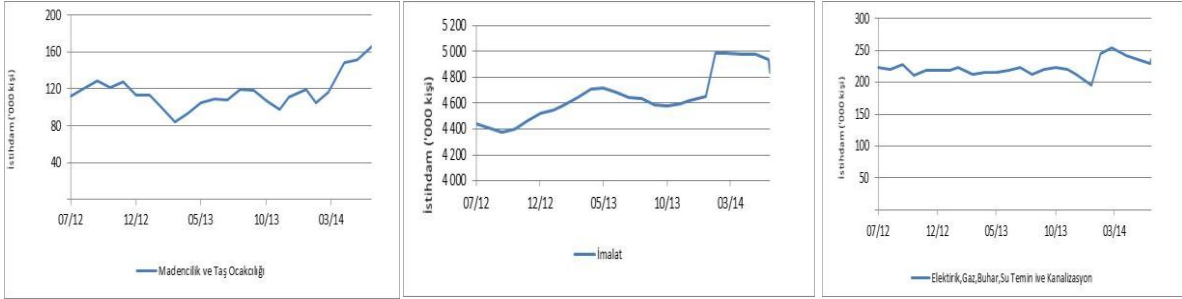
Temmuz 2014 toplam işgücüne katılım oranı (İKO), Haziran dönemiyle aynı kalarak %51,3 olarak açıklanmıştır. Bu oran, geçen yılın aynı dönemine göre 2,2 puanlık bir artışa işaret etmektedir. Mevsim etkilerinden arındırılmış genel işgücüne katılım oranı ise, Haziran dönemine göre sabit kalmış, geçen yılın aynı dönemine göre 2,1 puanlık bir artış sergileyerek, %50,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İstihdam

Temmuz 2014'te imalat sektöründeki istihdam bir önceki yılın aynı ayına göre 193 bin kişilik artış göstermiştir. Aynı şekilde, sanayi istihdamında yıllık bazda toplam 97 bin kişilik artış görülmüştür. Haziran 2014 dönemine göre ise, Temmuz 2014'te imalat sektöründe istihdam 96 bin kişi azalarak 4 milyon 841 bine düşerken; madencilik ve taş ocaklığı ile altyapı hizmetleri sektörlerinde 7 bin kişilik bir düşüş gözlemlenmiştir. Sanayi sektörü istihdamı ise Haziran ayına göre 89 bin kişi azalmıştır. Dolayısıyla, Temmuz ayı içerisinde sanayi sektörü istihdamında geçen aya göre düşüş olsa da, yıllık bazdaki toparlanma devam etmektedir. Şekil 2'de Haziran 2012'den itibaren sanayi alt sektörlerinde yaratılan istihdam gösterilmektedir.

Sanayideki istihdam, aylık bazda 89 bin kişi azalsa da, yıllık bazda 97 bin kişi artmıştır. Bu artışın arkasında imalat sektöründe düzenli artan istihdam ile madencilik ve taş ocaklığı ile altyapı hizmetlerindeki yıllık toparlanma bulunmaktadır.

Şekil 2: Sanayi Alt Sektörlerinde İstihdam Artışı

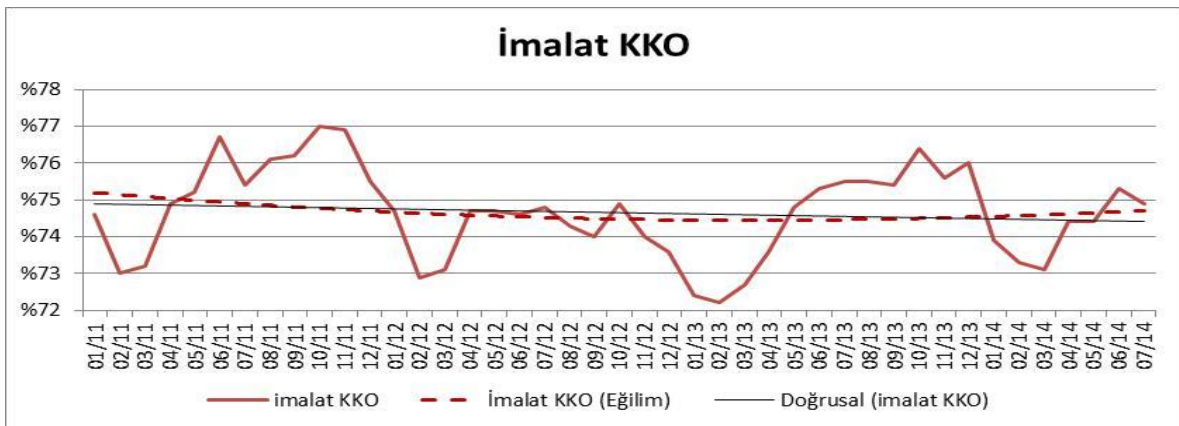

Kaynak: TÜİK

İmalat Sanayi

İmalat sektöründe faaliyet gösteren firmaların yöneticilerinin TCMB İktisadi Yönelim Anketi'ne verdikleri yanıtlara göre hesaplanan "İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı" (KKO), Temmuz ayında geçen yılın aynı ayına göre azalarak %74,9 seviyesine inmiştir. Bu rakam Haziran 2014 imalat sanayi KKO'dan ise 0,4 puan düşüktür.

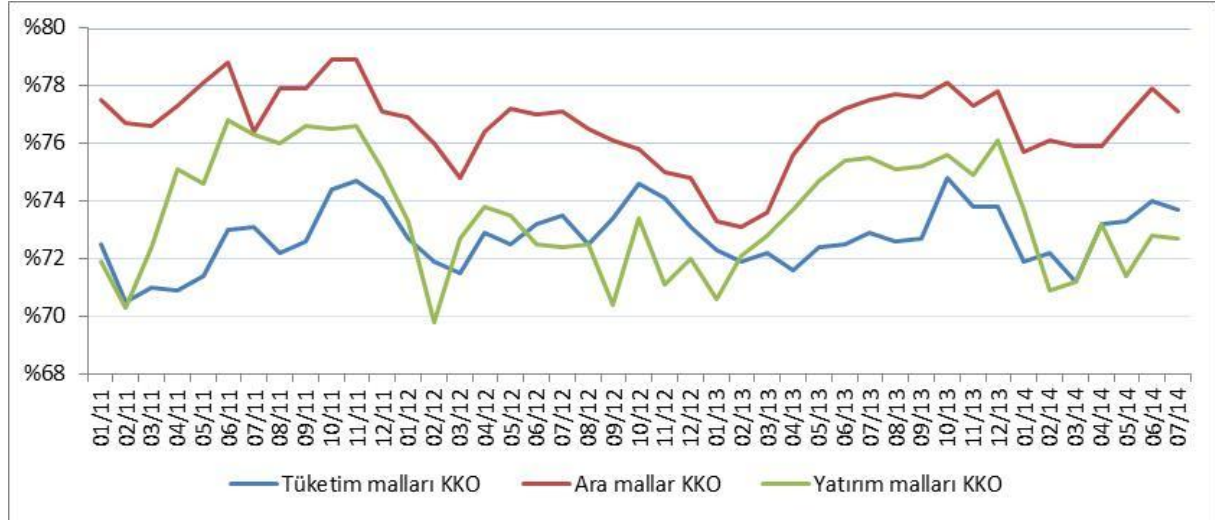
Şekil 3: İmalat Sanayinde Kapasite Kullanım Oranları ve Eğilim

Kaynak: TCMB

İmalat sanayinin üç alt ana dalı olan tüketim malları, ara mallar ve yatırım malları imalatları için kapasite kullanım oranları, Şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 4: İmalat Sanayi Alt Sektörlerinde Kapasite Kullanım Oranı

Kaynak: TCMB

Temmuz 2014'te yatırım malları imalatı alt sektöründeki kapasite kullanım oranı bir önceki aya göre 0,1 puan azalarak %72,7 olmuştur. Yine aynı dönemde tüketim malları imalatındaki KKO %74'ten %73,7'ye ve ara malları imalatındaki KKO da %77,9'dan, %77,1'e inmiştir. Dolayısı ile ara malları imalatında KKO artış eğilimi sona ermiş ve imalat sanayisinin tüm alt sektörlerinde kapasite kullanım oranları çok keskin olmamakla birlikte Temmuz 2014 itibariyle düşmüştür.

Tahminler

Geçen aydan itibaren SPM işsizlik oranı, tarım dışı işsizlik oranı, istihdam oranı, işgücüne katılım oranı ve sanayi istihdamı tahminlerini açıklamaya başlamıştır. Temmuz dönemine ait işsizlik oranı %9,6 olarak tahmin edilmiştir. Tahminimize paralel olarak işsizlik oranında kayda değer bir artış gerçekleştirerek %9,8 olarak açıklanmıştır. Bu artışın önümüzdeki ayda da devam etmesi beklenmektedir. Tarım dışı işsizlik oranı ise %11,8 olarak tahmin edilmiştir ve bu oran %12 olarak gerçekleşmiştir. Ağustos ayında da artış eğiliminin devam ederek bu oranın % 12,6 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir. İstihdam oranı ise Temmuz ayı için %46,4 olarak tahmin edilmiş ve bu değer %46,3 olarak açıklanmıştır. Ağustos döneminde ise istihdam oranının gerileyerek %45,8 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Sanayi istihdamı rakamlarına bakıldığında Temmuz dönemi için tahmin ettiğimiz rakam 5 milyon 314 bin olurken, gerçekleşen rakam 5 milyon 243 bin kişidir. Ağustos ayında bu rakamın 5 milyon 200 bin kişi olması tahmin edilmektedir. Temmuz dönemi için işgücüne katılım oranı %51 olarak öngörülmüş ve açıklanan rakam %51,3 olmuştur. Bir sonraki ay için bu tahminimiz değişmemiş ve %51 olarak hesaplanmıştır. Aşağıdaki tabloda Temmuz'a ilişkin tahminler ve gerçekleşen değerlerle birlikte Ağustos ayına ilişkin tahminler de yer almaktadır.

GÖSTERGE	Memorandum		
	SPM'nin Ağustos 2014 Tahminleri	SPM'nin Temmuz 2014 Tahminleri	Temmuz 2014 Gerçekleşme
İşsizlik Oranı	10,3	9,6	9,8
Tarım Dışı İşsizlik Oranı	12,6	11,8	12
İstihdam Oranı	45,8	46,4	46,3
Sanayi İstihdamı (bin kişi)	5200	5314	5243
İşgücüne Katılım Oranı	51,0	51,0	51,3

Sonuç

Temmuz dönemine ait işsizlik ve istihdam rakamları incelendiğinde, işsizlik oranında bir önceki döneme göre 0,7 puanlık, tarım dışı işsizlik oranında ise 0,9 puanlık artışlar gerçekleşmiştir. Bu artışlar mevsim etkilerinden arındırılmış verilere de yansımıştır. Mevsim etkilerinden arındırılmış veriler incelendiğinde ise işsizlik oranı 0,5, tarım dışı işsizlik oranı ise yine 0,5 puan artmıştır.

İşsizlik ve istihdam oranlarında gözlenen olumsuz seyir Temmuz ayında da devam etmektedir. Toplam istihdamda 176 bin kişilik düşüş gerçekleşmiş, yine mevsim etkilerinden arındırılmış istihdam verisinde ise 68 bin kişilik düşüş gerçekleşmiştir. Aynı şekilde işsiz sayısında ise bir önceki döneme göre 213 bin kişilik artış gerçekleşmiştir. Mevsim etkilerinden arındırılmış işsiz sayısı da benzer şekilde, Haziran ayına kıyasla 147 bin kişi artmıştır.

Son birkaç dönemdir devam eden 'sanayide yavaşlama' uyarımız, Temmuz döneminde de rakamlara yansımış gözükmemektedir ve bu beklentimiz Ağustos ayı için de geçerliliğini korumaktadır. İç talepte bir süredir gözlenen daralmanın etkisi, rakamlara yansımaya devam etmektedir. Bir taraftan Avrupa Birliği ülkelerinde istikrarlı bir toparlanmanın sağlanamaması; diğer taraftan Ortadoğu'daki politik duruma bağlı olarak en büyük ikinci ihracat partnerimiz Irak'a ihracatımızın bir önceki yıla göre %45 azalması ve Ukrayna krizi, ihracatın artış ivmesini olumsuz yönde etkilemektedir. Fed'in faizi erken artırma beklentisinin yatırımlar üzerinde ciddi anlamda olumsuz etkisi olması beklenmektedir.

Sonuç olarak, tüm bu gelişmelerin ekonomik büyümeyi olumsuz yönde etkilemesi ve bu durumun işgücü piyasalarına negatif yansımalarının sürmesi beklenmektedir. Yaptığımız tahminler de bu beklentilerimizi destekler niteliktedir.